

Publicat el 31-12-2001 a "Diari Levante - EMV".

'Ciutats' contra la ciutat

Josep Maria Sancho i Carreres *

El passat mes de novembre **Consol Císcar**, responsable política de Promoció Cultural, ens sorprenia actuant com a cicerone de la nineta dels ulls, de la més ampul·losa de les infraestructures artísticoculturals promogudes o animades des del Consell, l'anomenat 'Palau de les Arts', actualment en construcció.

Es tractava del ritual d'obrir per primera vegada a la premsa i, per tant, al públic en general, eixa 'Caixa de Pandora', somni multi-mil·milionari, concebuda per la factoria **Calatrava** per a encapçalar el conjunt lúdico-temàtic de 'La Ciutat de les Ciències', rebatejat amb l'afegitó de 'les Arts Oceanogràfiques' (perdó, què no ho he dit bé?).

L'ocasió ha permés difondre imatges inèdites que donen fe del gegantisme interior -sala principal, escenari, passadissos, espais tècnics, annexes-, així com altres vistes externes, testimonis muts de l'aclaparadora ossera neoexpresionista, cada vegada més extravagant i arquitectònicament totalitària, per la que es decanta l'autor, presoner com sembla de la seua empremta de marca. De passada, com si no res, un mareig de desorbitades xifres econòmiques complementen l'exhibicionisme de l'opulència.

Però, allò veritablement xocant, la notícia afegida al desfici, és que, com qui visita una promoció immobiliària de multipropietat, el Consell Rector de l'Institut Valencià de Cinematografia -diu **Ventura Melià** en la seua crònica- 'feu inspecció ocular per a prendre una decisió sobre la futura instal·lació de les dependències de la Filmoteca Valenciana'. Contrarestant qualsevol reacció d'incredulitat, la crònica aclaria més avant que, entre eixes dependències, s'inclouen totes les necessitats, amb dues sales d'exhibició, arxius, biblioteca, museu,... és a dir, espais necessaris per acollir aquelles manifestacions públiques que, en la seua activitat ordinària, ofereix la Filmoteca a la nostra ciutat (Rialto, adéu i gràcies?).

S'aprofitava per a informar-nos també que, una vegada satisfetes les demandes justificatives de la infraestructura -gran sala de concerts-, el camp musical es complementaria amb espais a l'aire lliure, per facilitar actuacions, davant de públic multitudinari, d'orquestrades de cambra (¿?), malgrat l'inconvenient de la greu contaminació acústica de la zona (!). No podien oblidar-se sales per a 'Exposicions d'Art Contemporani' (més?), atribut de modernor en un marc tan retro-futurista com aquest, i s'afegien, a continuació, les candidatures de l'Institut de la Música (fons consultables?, oficines?) i del Centre Coreogràfic (Burjassot, adéu i

gràcies?) per a rebre també tan grandios allotjament.

En definitiva, que la 'Caixa de Pandora' venia a convertir-se en el 'Calaix del Sastre' on tot hi té cabuda si reflexa cert embolcall cultural: aliment que sostinga l'esquelet -ací en sentit literal- de tan famolenca criatura.

A la vista doncs, una nova recaiguda en la malaltia -endèmica?- de la improvisació programàtica. La mateixa que segueix afectant al pavelló de les Ciències, la que ja amenaça al desllavassat poti-poti del Parc Oceanogràfic, i la que s'escampa en la deriva erràtica i acomodàcia de tota la zona on, per cert, la iniciativa pública, per molta 'Ciutat de la Justícia', 'Institut de Bío-Medecina',... que presente, no pot dissimular el paper d'aca que arrossega el carro dels negocis immobiliaris particulars. Per tant, un nou retret que afegir a l'evolució gegantina, materialització descontrolada i voracitat d'usos de l'actual 'Ciutat Ciencioceanogràfica de les Arts del Príncep Immobiliari' (perdonen vostés si tampoc he encertat ara el nom correcte).

Algú podrà restar importància a aquestes objeccions si els efectes de complementar els atractius turístics i relançar la nostra imatge capitalina són exitosos, però, des de la perspectiva urbana, no podem assumir les greus servituds que se'n deriven. Ningú ens discutirà que tan considerable inversió pública suposa detraure recursos econòmics necessaris per abastar transformacions urbanes veritablement fonamentals com p.e. la del 'Parc Central' quan, una ubicació més estratègica, podia haver-la empentat definitivament. Tampoc ens negaran les indesitjables tensions de creixement -que amenacen més horta- i de trànsit -que auguren greus despeses futures- degudes a la localització actual. I ara, per si no n'havia prou, se'ns anuncia l'últim greuge, la penúltima errada, conseqüència de la improvisació programàtica i de la manca de debat sobre els continguts: el trasplantament de serveis i atractius culturals per alimentar i justificar tan costosa criatura.

En comptes de complementar i sumar, es promou finalment una nova depredació, un empobriment de la ciutat -de cara als veïns i visitants- i s'abona una desarrelada frivolització de la cultura, invocada en allò més superficial i efímer del 'vine, paga i vesten' que, prompte o tard, oferirà qualsevol altra població o creuer d'autovies. Nosaltres, en sentit molt distint, podríem enumerar, quasi sense pensar, una multitud d'àmbits -edificis, jardins, racons-, arrelats a la vida de la ciutat consolidada i, en particular, del nostre Centre Històric, capaços d'acollir perfectament aquestes activitats, és a dir, amb efectivitat, encant, economia, accessibilitat i excel·lència, però, qui ens escoltarà?

Lamentablement, les autoritats municipals, que fan bandera de la inhibició i el desgovern, no sospesen la importància d'aquestes coses aparentment menudes -els usos- quan són extremadament transcendents en vistes al veritable futur de la ciutat. Haurem d'esperar doncs, que siga l'esmentada responsable de la Generalitat qui, des de la seua reconeguda posició política -gràficament certificada per les referides cròniques- faça gala, una vegada més, de rapidesa de reflexes, i repense i reoriente les decisions.

La capitalitat d'una ciutat resulta enriquidora i real si està viva en conjunt i

és capaç de donar bona representació a la diversitat i a la complexitat de les seues entranyes. També en la vessant cultural. Això no s'aconsegueix amb reduccionismes, simplificacions ni concentracions. Ans al contrari, aquestes serien respostes depredadores, empobridores i destructives, protagonitzades per 'falses ciutats' que actuen contra 'La Ciutat'.

* Arquitecte-Urbanista, especialitzat en patrimoni arquitectònic

Fitxer baixat de **<http://www.terracritica.org>**